

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων
Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για τις προτάσεις νόμου του
επισυνημμένου παραρτήματος**

Παρόντες:

Ειρήνη Χαραλαμπίδου, πρόεδρος

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Ρίτα Θεοδώρου Σούπερμαν

Μη μέλη της επιτροπής:

Φωτεινή Τσιρίδου

Σάβια Ορφανίδου

Μάριος Μαυρίδης

Χρίστος Χριστοφίδης

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών μελέτησε τις προτάσεις νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος σε συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν το διάστημα μεταξύ της 22^{ας} Μαρτίου 2021 και της 6^{ης} Μαρτίου 2023. Ειδικότερα, η επιτροπή εξέτασε την πρώτη πρόταση νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από την κ. Σάβια Ορφανίδου, σε πέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 22 Μαρτίου και στις 25 Οκτωβρίου 2021, στις 14 και 28 Νοεμβρίου 2022 και στις 6 Μαρτίου 2023. Σημειώνεται ότι η πρώτη συνεδρία της επιτροπής πραγματοποιήθηκε υπό την προηγούμενή της σύνθεση κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι η επιτροπή εξέτασε τη δεύτερη πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από την κ. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, σε τέσσερις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Οκτωβρίου, στις 14 και 28 Νοεμβρίου 2022 και στις 6 Μαρτίου 2023. Σημειώνεται ότι η κατάθεση της τρίτης πρότασης νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος από την κ. Σάβια Ορφανίδου ακολούθησε της συζήτησης επί της αρχής των ετέρων προτάσεων νόμου του παραρτήματος, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αδυναμίες και ζητήματα πρακτικής εφαρμογής που διαπιστώθηκαν κατά

τη συζήτηση. Η τρίτη πρόταση νόμου συζητήθηκε σε τρεις συνεδρίες της επιτροπής, που πραγματοποιήθηκαν στις 14 και 28 Νοεμβρίου 2022 και στις 6 Μαρτίου 2023.

Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Υγείας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Γραφείου της Επιτρόπου Νομοθεσίας, της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ), της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων, του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, του Παγκύπριου Συνδέσμου Υπεραγορών (ΠΑΣΥΠΕ), της Οργάνωσης Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), της Ένωσης Κυπριών Συνταξιούχων (ΕΚΥΣΥ-ΠΕΟ), της Παγκυπρίας Ένωσης Συνταξιούχων (ΠΕΣΥ-ΣΕΚ), της Κίνησης Οικολόγων Συνταξιούχων, της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Γονέων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες (ΠΟΣΥΓΟΠΕΑ), της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Γυναικείων Οργανώσεων (ΠΟΓΟ) και της Γυναικείας Κίνησης Οικολόγων (ΓΥΚΟ). Ο Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ), η Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου (ΟΠΑΚ), ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών, η Παγκύπρια Ένωση Καταναλωτών και Ποιότητας Ζωής, ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Γονέων Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ), ο Σύνδεσμος Ευημερίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία, ο Κλάδος Συνταξιούχων της ΠΑΣΥΔΥ και η ΔΕΟΚ, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι κατά τη συζήτηση των προτάσεων νόμου παρέστησαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Γιώργος Κουκουμάς και Παύλος Μυλωνάς, καθώς και τα μη μέλη της επιτροπής κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου και Σταύρος Παπαδούρης.

Σκοπός της πρώτης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος ως αυτή κατατέθηκε στη Βουλή είναι η θεσμοθέτηση της υποχρέωσης παροχής προτεραιότητας σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους εξυπηρέτησης του κοινού σε άτομα τα οποία εμπίπτουν σε καθορισμένες ομάδες του πληθυσμού, όπως άτομα με αναπηρία, εγκυμονούσες και ηλικιωμένους, ως ελάχιστη ένδειξη αλληλεγγύης και κρατικής μέριμνας προς τα πρόσωπα αυτά.

Σκοπός της δεύτερης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος ως αυτή κατατέθηκε στη Βουλή είναι η τροποποίηση του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου, ώστε να παρέχεται εξυπηρέτηση κατά προτεραιότητα σε άτομα με αναπηρία σε σημεία πώλησης λιανικού εμπορίου και σημεία εξυπηρέτησης και παροχής υπηρεσιών.

Σκοπός της τρίτης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος είναι η τροποποίηση του περί της Σύστασης Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου, ώστε να υπαχθεί στον βασικό νόμο και κατ' επέκταση υπό τον έλεγχο της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η εφαρμογή των προνοιών της πρώτης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος.

Κατά τη συζήτηση επί της αρχής της πρώτης πρότασης νόμου η εισηγήτρια αυτής ανέφερε στην επιτροπή ότι η εν λόγω πρόταση νόμου αφορά την παροχή εξυπηρέτησης κατά προτεραιότητα σε όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους εξυπηρέτησης του κοινού σε καθορισμένες ομάδες του πληθυσμού, ήτοι σε ευάλωτες ομάδες. Περαιτέρω, σημείωσε ότι της κατάθεσης της εν λόγω πρότασης νόμου προηγήθηκε με δική της πρωτοβουλία ευρεία διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Επιπροσθέτως, επισήμανε την έλλειψη κουλτούρας αναφορικά με την παροχή εξυπηρέτησης κατά προτεραιότητα σε άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες και ειδικότερα σε άτομα με αναπηρίες, σημειώνοντας ότι η ψήφιση της πρότασης νόμου αποτελεί ελάχιστη ένδειξη

αλληλεγγύης και κρατικής μέριμνας προς τις εν λόγω ομάδες, ενώ καλλιεργεί την απαιτούμενη κουλτούρα και συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού. Καταληκτικά, ήγειρε προβληματισμό αναφορικά με την προτεινόμενη εξυπηρέτηση ευάλωτων ομάδων κατά προτεραιότητα σε χώρους εξυπηρέτησης του κοινού στους οποίους παρέχονται υπηρεσίες υγείας, οι οποίοι ενδεχομένως πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης νομοθεσίας, καθότι η προτεραιότητα σε αυτούς τους χώρους αποφασίζεται στη βάση του επείγοντος των ιατρικών περιστατικών.

Κατά τη συζήτηση επί της αρχής της δεύτερης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος η εισηγήτριά της ανέφερε ότι και οι δύο προτάσεις νόμου αποσκοπούν στη θεσμοθέτηση της ηθικής υποχρέωσης να δίδεται προτεραιότητα σε μέλη της κοινωνίας τα οποία εμπίπτουν σε ευάλωτες ομάδες. Επιπροσθέτως, σημείωσε ότι στόχος των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι η εισαγωγή ενός λειτουργικού συστήματος με απλοποιημένες διαδικασίες, που να διευκολύνει τα εν λόγω άτομα.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της πρώτης και δεύτερης πρότασης νόμου οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συμφώνησαν επί της αρχής με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, τονίζοντας τη βούληση του υπουργείου να συνδράμει στη συζήτηση, ώστε να εξευρεθούν τρόποι για την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Ειδικότερα, ως προς την ανάληψη από την Υπηρεσία Επιθεωρήσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αρμοδιότητας εποπτείας και διασφάλισης της εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων οι ίδιοι εκπρόσωποι εξέφρασαν αρχικά προβληματισμό, επισημαίνοντας ότι η εν λόγω υπηρεσία στελεχώνεται από εννέα (9) επιθεωρητές και δέκα (10) βοηθούς επιθεωρητές και έχει την αρμοδιότητα να επιθεωρεί εγκαταστάσεις αναφορικά με την τήρηση των διατάξεων τριάντα νομοθεσιών. Ως εκ τούτου, λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας είναι δύσκολο για την

υπηρεσία να αντεπεξέλθει στον πρόσθετο όγκο επιθεωρήσεων, σε περίπτωση που η εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας τεθεί υπό την εποπτεία της.

Περαιτέρω, αναφορικά με το ύψος του ποσού της προβλεπόμενης κύρωσης σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση, οι εν λόγω εκπρόσωποι επισήμαναν ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του περί της Σύστασης Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου, το ύψος της διοικητικής κύρωσης είναι ανάλογο του αριθμού των εργοδοτουμένων της κάθε επιχείρησης και εξέφρασαν προβληματισμό κατά πόσο πρέπει με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις να καθοριστεί το ύψος της επιβαλλόμενης κύρωσης. Καταληκτικά, αναφορικά με το ύψος του διοικητικού προστίμου οι ίδιοι εκπρόσωποι επισήμαναν ότι στη βασική νομοθεσία ανάλογα με την παράβαση προβλέπεται διοικητικό πρόστιμο ύψους είτε €250 είτε €500 και εισηγήθηκαν τον καθορισμό ενός εκ των δύο αυτών ποσών ως τη διοικητική κύρωση, σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Οι εκπρόσωποι του υπουργείου σημείωσαν επιπλέον ότι η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας αποτελεί το κατάλληλο τεκμήριο για σκοπούς εφαρμογής των υπό συζήτηση νομοθεσιών, σε αντίθεση με το δελτίο στάθμευσης το οποίο αφορά περιορισμένο αριθμό ατόμων και είναι μόνιμα τοποθετημένο στον ανεμοθώρακα του οχήματος του κατόχου του δελτίου.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις ρυθμίσεις της τρίτης πρότασης νόμου που τροποποιεί τον περί της Σύστασης Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμο, οι ίδιοι επισήμαναν ότι η βασική νομοθεσία θεσπίζει ρυθμίσεις για τη διενέργεια επιθεωρήσεων, χωρίς να προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής καταγγελίας από πολίτες. Αναφορικά με την προτεινόμενη διαδικασία επιθεώρησης και επιβολής διοικητικού προστίμου, οι ίδιοι εκπρόσωποι επισήμαναν ότι, σύμφωνα με τις πρόνοιες της βασικής νομοθεσίας, σε περίπτωση διαπίστωσης

παράβασης εκδίδεται σχετική Ειδοποίηση Διαπίστωσης της Παράβασης και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο.

Επιπροσθέτως των όσων αναφέρθηκαν διά ζώσης από τους εκπροσώπους του υπουργείου ενώπιον της επιτροπής, η τέως Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με επιστολή της, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2021, απευθυνόμενη προς την πρόεδρο της επιτροπής ανέφερε ότι ο όγκος δραστηριοτήτων του υπουργείου και κυρίως οι υφιστάμενες αρμοδιότητες των τμημάτων/υπηρεσιών του, περιλαμβανομένης της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων η οποία είναι αρμόδια για τον έλεγχο της εφαρμογής πέραν των τριάντα νομοθεσιών που αφορούν κατεξοχήν εργασιακά θέματα και θέματα απασχόλησης, δεν επιτρέπουν την ανάληψη πρόσθετων αρμοδιοτήτων για σκοπούς ελέγχου της εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων για παροχή προτεραιότητας σε ευάλωτες ομάδες σε χώρους εξυπηρέτησης κοινού.

Παρά ταύτα, σε μεταγενέστερο στάδιο, κατά τη συνεδρία της επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στις 14 Νοεμβρίου 2022, οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέφεραν ότι το υπουργείο συναινεί στον καθορισμό του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ειδικότερα της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων του εν λόγω υπουργείου ως της αρμόδιας αρχής για την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας σημείωσε ότι οι προτάσεις νόμου έχουν μελετηθεί τόσο επί της ουσίας όσο και νομικά σε σχέση με τη συνταγματικότητά τους και δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση στην προώθησή τους για ψήφιση. Περαιτέρω, αναφορικά με την τρίτη πρόταση νόμου του επισυνημένου παραρτήματος, η ίδια εκπρόσωπος επισήμανε ότι για σκοπούς πληρότητας του κειμένου και ασφάλειας δικαίου χρήζει επιπλέον τροποποίησης το παράρτημα της βασικής

νομοθεσίας, ώστε να περιληφθούν στον αντίστοιχο πίνακα τα άρθρα και ο τίτλος της υπό ψήφιση νομοθεσίας.

Η εκπρόσωπος του Υφυπουργείου Πρόνοιας συμφώνησε με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, ωστόσο στο πλαίσιο της διεξαχθείσας συζήτησης επί του ζητήματος του καθορισμού αρμόδιας αρχής σημείωσε ότι το υφυπουργείο δεν δύναται να καταστεί αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων, δεδομένου ότι στελεχώνεται από κοινωνικούς λειτουργούς και όχι από επιθεωρητές.

Η εκπρόσωπος του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες εισηγήθηκε την απάλειψη από το προοίμιο της πρώτης πρότασης νόμου της αναφοράς στους Πρότυπους Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρίες με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους, καθότι η αναφορά αυτή είναι αναχρονιστική, και την προσθήκη αναφοράς στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Άτομα με Αναπηρίες. Περαιτέρω, διευκρίνισε ότι το δελτίο στάθμευσης, που προβλέπεται στις διατάξεις του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου, και η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας εκδίδονται υπό διαφορετικές προϋποθέσεις και παρέχουν διαφορετικές διευκολύνσεις στους δικαιούχους τους, επισημαίνοντας ότι το δελτίο στάθμευσης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς των υπό ψήφιση νομοθεσιών, αφού το εν λόγω δελτίο παραμένει στο αυτοκίνητο του δικαιούχου για σκοπούς ελέγχου. Επιπροσθέτως, σημείωσε ότι τα άτομα με αναπηρίες και οι τυφλοί πρέπει να εξαιρεθούν από την υποχρέωση έκδοσης κάρτας προτεραιότητας και ότι η εξυπηρέτησή τους κατά προτεραιότητα πρέπει να παρέχεται με την επίδειξη της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας.

Ειδικότερα, κατά τη συζήτηση επί της αρχής της πρώτης πρότασης νόμου η εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας ανέφερε ότι το υπουργείο συμφωνεί με τις πρόνοιές της επισημαίνοντας ότι από το 2010 υπάρχει σχετική απόφαση του Υπουργικού

Συμβουλίου και έχει κυκλοφορήσει σχετική εγκύκλιος σε όλη τη δημόσια υπηρεσία για την κατά προτεραιότητα εξυπηρέτηση καθορισμένων ομάδων πληθυσμού.

Στο ίδιο πλαίσιο, οι εκπρόσωποι του Γραφείου της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Γραφείου της Επιτρόπου Νομοθεσίας σημείωσαν ότι συμφωνούν με τη φιλοσοφία της πρότασης νόμου.

Ο εκπρόσωπος της ΚΥΣΟΑ ανέφερε ότι με τις υπό εξέταση προτάσεις νόμου σκοπείται η θεσμοθέτηση της πολιτικής που υιοθέτησε το Υπουργικό Συμβούλιο με σχετική απόφασή του το 2010 για τις ελάχιστες απαιτήσεις προσβασιμότητας στη δημόσια υπηρεσία. Περαιτέρω, επισήμανε τη σημαντικότητα των προτεινόμενων ρυθμίσεων, αφού με τη θέσπιση της αρχής της προτεραιότητας καλλιεργείται η ορθή νοοτροπία απέναντι στα άτομα με αναπηρίες. Αναφερόμενος δε σε άλλες έννομες τάξεις στις οποίες ήδη εφαρμόζεται η πιο πάνω αρχή, σημείωσε ότι δεν υφίσταται υποχρέωση επίδειξης κάρτας προτεραιότητας, αλλά η προτεραιότητα παραχωρείται με την επίδειξη της κάρτας αναπηρίας. Ειδικότερα, κατ' επίκληση των προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και περί Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικού) Νόμου, προέκρινε την πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας ως του πλέον κατάλληλου τεκμηρίου για την άσκηση του δικαιώματος προτεραιότητας. Ο ίδιος εκπρόσωπος εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με την αναφορά στο προοίμιο της πρώτης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος στο ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών με το οποίο εγκρίθηκαν οι Πρότυποι Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών των Ατόμων με Αναπηρίες με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, σημειώνοντας ότι αυτοί εγκρίθηκαν το 1993 και σήμερα θεωρούνται αναχρονιστικοί, παραπέμποντας για καθοδήγηση στο ευρωπαϊκό κεκτημένο και σε πρόσφατες διεθνείς συμβάσεις. Επιπροσθέτως, με επιστολή της, ημερομηνίας 9

Νοεμβρίου 2021, η συνομοσπονδία εισηγήθηκε όπως στις υπό ψήφιση νομοθεσίες περιληφθούν όλες οι σχετικές πρόνοιες της υπ' αριθμόν 71.061 απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 8 Οκτωβρίου 2021, αναφορικά με θέματα που άπτονται της προσβασιμότητας των πολιτών στις κρατικές υπηρεσίες.

Οι εκπρόσωποι του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων ρυθμίσεων, καθώς αυτές προωθούν την καλλιέργεια κουλτούρας αλληλοσεβασμού, ωστόσο εξέφρασαν προβληματισμό ως προς την πρακτική εφαρμογή επιμέρους ρυθμίσεων της πρώτης πρότασης νόμου και κυρίως της πρόνοιας σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις που διαθέτουν πάνω από τέσσερα ταμεία απαιτείται να διαθέτουν αποκλειστικό ταμείο για την εξυπηρέτηση των ατόμων που εμπίπτουν στις καθορισμένες ομάδες πληθυσμού. Ειδικότερα, ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου, με επιστολή του, ημερομηνίας 3 Νοεμβρίου 2021, εισηγήθηκε τα εξής:

1. Τη διεκδίκηση του δικαιώματος κατά προτεραιότητα εξυπηρέτησης από τον δικαιούχο προσκομίζοντας το απαραίτητο αποδεικτικό στον ταμιά ανεξάρτητα από τον αριθμό των σε λειτουργία ταμείων, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων, αφού η δημιουργία αποκλειστικού ταμείου δημιουργεί πρακτικά προβλήματα στη λειτουργία των τραπεζών.
2. Τον καθορισμό του αποδεικτικού στοιχείου το οποίο πρέπει να επιδεικνύεται από τις διάφορες κατηγορίες δικαιούχων προτεραιότητας.
3. Την προσθήκη ημερομηνίας λήξης στο αποδεικτικό στοιχείο που πρέπει να επιδεικνύεται από τις εγκυμονούσες και τους πολυτέκνους.
4. Την επιβολή διοικητικού προστίμου, αντί ποινικής κύρωσης, σε περίπτωση διαπίστωσης παραβάσεων της προτεινόμενης νομοθεσίας.
5. Τον καθορισμό της αρμόδιας για διενέργεια επιθεωρήσεων αρχής αναφορικά με την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων, καθώς και τη διασαφήνιση των

προνοιών που αφορούν τη διαδικασία διερεύνησης καταγγελιών και επιβολής προστίμου.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Υπεραγορών συμφώνησε με τη φιλοσοφία και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Ειδικότερα, επισήμανε ότι η πρόνοια με την οποία εισάγεται η υποχρέωση των επιχειρήσεων που διαθέτουν πάνω από τέσσερα ταμεία να διαθέτουν αποκλειστικό ταμείο για την εξυπηρέτηση των ατόμων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων ενδεχομένως να δημιουργήσει προβλήματα πρακτικής εφαρμογής. Παράλληλα, εισηγήθηκε όπως η υποχρέωση για ύπαρξη αποκλειστικού ταμείου για εξυπηρέτηση των εν λόγω ατόμων βαρύνει τις επιχειρήσεις που διαθέτουν πάνω από πέντε ταμεία. Εισηγήθηκε επίσης τη διαγραφή από τη σχετική διάταξη της λέξης «αποκλειστικά», ώστε να παρέχεται η δυνατότητα εξυπηρέτησης των δικαιούχων από τα ταμεία που εξυπηρετούν πελάτες των υπεραγορών με κάτω από δέκα προϊόντα. Περαιτέρω, ο σύνδεσμος, με επιστολή του, ημερομηνίας 9 Νοεμβρίου 2021, εισηγήθηκε τα εξής:

1. Την εξυπηρέτηση των ατόμων που ανήκουν στις καθορισμένες ομάδες πληθυσμού από τα ταμεία ταχείας εξυπηρέτησης, τα οποία να σηματοδοτηθούν κατάλληλα.
2. Την παροχή δυνατότητας στις επιχειρήσεις το ταμείο που είναι καθορισμένο να εξυπηρετεί δικαιούχους κατά προτεραιότητα εξυπηρέτησης να εξυπηρετεί και άλλους πελάτες κατά τον χρόνο που δε βρίσκονται στον χώρο δικαιούχοι.

Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της συζήτησης επί της αρχής της πρώτης πρότασης νόμου, οι εκπρόσωποι της ΠΟΣΥΓΟΠΕΑ, της ΕΚΥΣΥ-ΠΕΟ, της ΠΟΓΟ, της Κίνησης Οικολόγων Συνταξιούχων, της ΓΥΚΟ, της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων, καθώς και της ΟΕΒ συμφώνησαν καταρχήν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της υπό συζήτηση πρότασης νόμου, θέτοντας παράλληλα επιμέρους προβληματισμούς και εισηγήσεις ως ακολούθως:

1. Η εκπρόσωπος της ΕΚΥΣΥ-ΠΕΟ εισηγήθηκε όπως η κάρτα προτεραιότητας αποστέλλεται στους δικαιούχους, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, ενώ η εκπρόσωπος της ΠΟΓΟ επισήμανε ότι ενδεχομένως να χρήζει επανεξέτασης η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της κάρτας προτεραιότητας, ώστε να αποφεύγεται η ταλαιπωρία των δικαιούχων. Εισηγήθηκε επίσης τη διενέργεια εκστρατείας ενημέρωσης των πολιτών, ώστε να αποφευχθεί η υποβολή καταγγελιών.
2. Η εκπρόσωπος της ΓΥΚΟ εξέφρασε προβληματισμό αναφορικά με τη θέση που εκφράστηκε από τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη δυνατότητα της Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων του εν λόγω υπουργείου να διενεργεί τις προβλεπόμενες επιθεωρήσεις για την ορθή εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων.
3. Ο εκπρόσωπος της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων εισηγήθηκε την τροποποίηση της πρόνοιας της πρώτης πρότασης νόμου του επισυνημένου παραρτήματος, σύμφωνα με την οποία η προτεραιότητα σε πολυτέκνους παρέχεται «νοουμένου ότι είναι παρόντα τρία από τα τέκνα», ώστε να μειωθεί ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός των παρόντων τέκνων από τρία σε δύο. Περαιτέρω, επισήμανε την ανάγκη για ενημέρωση των πολιτών για θέματα αλληλοσεβασμού και επίδειξης κοινωνικής αλληλεγγύης.
4. Ο εκπρόσωπος της Κίνησης Οικολόγων Συνταξιούχων σημείωσε ότι το κράτος πρόνοιας πρέπει να ενισχυθεί, ώστε οι ηλικιωμένοι και οι ευάλωτες ομάδες να λαμβάνουν ποιοτικές υπηρεσίες υγείας.
5. Οι εκπρόσωποι της ΟΕΒ επισήμαναν την ανάγκη διασφάλισης της πρακτικής εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Ειδικότερα, η ομοσπονδία, με επιστολή της, ημερομηνίας 16 Νοεμβρίου 2021, εισηγήθηκε:

- α. την τροποποίηση της ερμηνείας του όρου «νοσηλευτήριο», ώστε να διασφαλιστεί ότι τα νοσηλευτήρια, ιατρικά κέντρα και ιδιωτικά νοσηλευτήρια δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων,
- β. την επαναδιατύπωση της ερμηνείας του όρου «πάροχος υπηρεσιών», ώστε να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες μετά από διευθέτηση ραντεβού εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της υπό ψήφιση νομοθεσίας,
- γ. την απάλειψη της υποχρέωσης για δημιουργία αποκλειστικού ταμείου προς εξυπηρέτηση κατά προτεραιότητα των ατόμων που ανήκουν στις καθορισμένες ομάδες του πληθυσμού από τις επιχειρήσεις που λειτουργούν τέσσερα ταμεία και άνω και παράλληλα την προσθήκη επιφύλαξης, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετούν σε όλα τους τα ταμεία μη δικαιούχους προτεραιότητας, εφόσον δε βρίσκονται στον χώρο της επιχείρησης δικαιούχοι προτεραιότητας.

Στην πορεία της συζήτησης και λαμβάνοντας υπόψη τους προβληματισμούς και τις εισηγήσεις των εμπλεκόμενων φορέων, η εισηγήτρια της πρώτης και της τρίτης πρότασης νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος τόνισε ότι σκοπός των υπό ψήφιση νομοθεσιών είναι η καλλιέργεια κουλτούρας και σεβασμού των ευάλωτων ατόμων και όχι η τιμωρία και γι' αυτό τον λόγο δεν περιλαμβάνονται σε αυτές πρόνοιες για υποβολή σχετικής καταγγελίας. Περαιτέρω, αφουγκραζόμενη τις απόψεις του εκπροσώπου της ΚΥΣΟΑ, εξέφρασε την πρόθεσή της για τροποποίηση των προνοιών της πρώτης πρότασης νόμου, ώστε η εξυπηρέτηση κατά προτεραιότητα ατόμων με αναπηρίες να παρέχεται με την επίδειξη της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας και να μην απαιτείται η έκδοση κάρτας προτεραιότητας για τα άτομα αυτά. Περαιτέρω, διευκρίνισε ότι στις εν λόγω προτάσεις νόμου ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των προτεινόμενων

ρυθμίσεων καθορίζεται ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ως αρμόδιο τμήμα για τη διενέργεια των απαραίτητων επιθεωρήσεων η Υπηρεσία Επιθεωρήσεων του εν λόγω υπουργείου.

Η πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής χαιρέτισαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων νόμων και επισήμαναν την ανάγκη καλλιέργειας κουλτούρας αναφορικά με την παροχή εξυπηρέτησης κατά προτεραιότητα σε καθορισμένες ομάδες πληθυσμού, ήτοι σε ευάλωτες ομάδες.

Παράλληλα, ορισμένα μέλη της επιτροπής εξέφρασαν επιφυλάξεις αναφορικά με την ψήφιση νομοθεσίας που αφορά τη θεσμοθέτηση κανόνων συμπεριφοράς, ευγένειας και σεβασμού των ευάλωτων ομάδων και παράλληλα ήγειραν προβληματισμό αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Περαιτέρω, την επιτροπή απασχόλησαν οι ακόλουθες επιμέρους ρυθμίσεις:

1. Το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης νομοθεσίας και ειδικότερα οι κατηγορίες ατόμων που καθίστανται δικαιούχοι εξυπηρέτησης κατά προτεραιότητα. Ορισμένα μέλη της επιτροπής επισήμαναν ότι τόσο οι έγκυες όσο και οι πολύτεκνοι δεν αποτελούν ευάλωτες ομάδες και τυχόν συμπερίληψή τους στο πεδίο εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων ενδεχομένως να δημιουργήσει λανθασμένες εντυπώσεις.
2. Το ύψος του διοικητικού προστίμου.

Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω επιφυλάξεις και τους προβληματισμούς των εμπλεκόμενων φορέων και με δεδομένο ότι η πρώτη και η δεύτερη πρόταση νόμου του επισυνημένου παραρτήματος έχουν ταυτόσημους σκοπούς και επιδιώξεις, αποφάσισε, με τη σύμφωνο γνώμη των εισηγητριών των εν λόγω προτάσεων νόμου, όπως οι πρόνοιες της δεύτερης πρότασης νόμου του παραρτήματος

ενσωματωθούν στο κείμενο του αναθεωρημένου κειμένου της πρώτης πρότασης νόμου επί του οποίου διεξήχθη η κατ' άρθρον συζήτηση.

Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιον της, αποφάσισε να επιφέρει περαιτέρω τις κάτωθι τροποποιήσεις στο αναθεωρημένο κείμενο της πρώτης πρότασης νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος:

1. Την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής των προτεινομένων ρυθμίσεων των εγκύων και των πολυτέκνων.
2. Την τροποποίηση της σχετικής πρόνοιας του άρθρου 5, ώστε στο πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης νομοθεσίας να εμπίπτουν χώροι εξυπηρέτησης του κοινού που «έχουν σε λειτουργία δέκα ή περισσότερα ταμεία», αντί χώροι εξυπηρέτησης του κοινού που «διαθέτουν τέσσερα ή περισσότερα ταμεία», ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία των ελέγχων και επιθεωρήσεων, ως η εισήγηση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Περαιτέρω, η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε, για σκοπούς πληρότητας του κειμένου και ασφάλειας δικαίου, να εισαγάγει πρόνοια στο κείμενο της τρίτης πρότασης νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος, σύμφωνα με την οποία τροποποιείται ο Πίνακας II του Παραρτήματος της βασικής νομοθεσίας, ώστε να καταγραφούν ρητά στον εν λόγω πίνακα τα άρθρα και ο τίτλος της υπό ψήφιση περί της παροχής προτεραιότητας σε χώρους εξυπηρέτησης κοινού σε καθορισμένες ομάδες πληθυσμού νομοθεσίας, ως η εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα κατατέθηκαν ενώπιον της, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση της πρώτης και της τρίτης πρότασης νόμου του παραρτήματος σε νόμους.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης του αναθεωρημένου κειμένου της πρώτης πρότασης νόμου σε νόμο, η δεύτερη πρόταση νόμου του επισυνημμένου παραρτήματος υπό τον τίτλο «Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021», με τη σύμφωνη γνώμη της εισηγήτριας της, θα αποσυρθεί.

7 Μαρτίου 2023

ΝΠ/ΣΓ/ΜΚ, ΣΘ/ΓΧ

Αρ. Φακ.: 23.02.062.065-2021,
23.02.062.178-2021,
23.02.063.177-2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ο περί της Παροχής Προτεραιότητας σε Χώρους Εξυπηρέτησης Κοινού σε Καθορισμένες Ομάδες Πληθυσμού Νόμος του 2021.
2. Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021.
3. Ο περί της Σύστασης Υπηρεσίας Επιθεωρήσεων στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.